

HAYVAN HAKLARI

& TÜRCÜLÜK ATÖLYE MODELİ



İÇİNDEKİLER

3	YÖNTEM I: BİR ADIM İLERİ Hayvanların hissedebilen bireyler olduğunun farkındalığının oluşması.
7	YÖNTEM II: YAŞAM AĞI Yaşamın birbirine bağlı olduğu ve korunması gerektiği algısının oluşması.
9	YÖNTEM III: FERDİNAND'IN HİKÂYESİ Yaşam tüm canlılar için eşit derecede önemlidir algısının oluşması.
11	YÖNTEM IV: GAZETE HAZIRLAMA Medyanın türcü ve ayrımcı dili hakkında bilgi sahibi olunması & medyanın nasıl bir dil kullanması gerektiği üzerine düşünülmesi.
13	YÖNTEM V: AKTİVİZM AMA NASIL? Canlıların hakları konusunda bilgi sahibi olunması.
15	DEĞERLENDİRME

YÖNTEM I: BİR ADIM İLERİ

ÖĞRENME HEDEFİ : HAYVANLARIN HİSSEDEBİLEN BİREYLER OLDUĞUNUN FARKINDALIĞININ OLUŞMASI

TANIŞMA

Katılımcılar isimlerini, paylaşmak istediği kişisel bir bilgiyi, sevdikleri bir şeyi, neden burada olduklarını sözlü olarak paylaşırlar (10 dakika)

Katılımcı sayısı: 20

Süre: 40 dakika

Malzemeler:

- Katılımcı sayısı kadar karakter kartı (Bazı durumlarda aynı karakter kartı bir kereden fazla kullanılabilir)
- Üzerinde 12-15 yargı cümlesinin olduğu yargı kağıdı

Hazırlık:

Etkinliğin yapılacağı alanın, 10 adım atılabilecek şekilde hazırlanması.

YÖNERGE:

- Katılımcı sayısı kadar karakter kartı, küçük bir heybe ya da şapkaya konulur.
- Her katılımcıdan rastgele bir kart seçmeleri, sadece kendileri görecektir. Okumaları ve kimseyle paylaşmamaları istenir.
- Her katılımcıdan karakter kartının yaşam hikâyesini hayal etmesi istenir. (1 dakika kadar)
- Daha sonra katılımcılardan, aynı hızda olacak şekilde dizilmeleri istenir.
- Kolaylaştırıcı, elindeki yargı cümlelerini okur. Bu yargı eğer katılımcıların elindeki karakter kartı için geçerli ise o katılımcının küçük bir adım ileri atması gerektiği açıklanır.

- Kolaylaştırıcı, elindeki yargı cümlelerini yüksek sesle ve gerekirse tekrarlayarak birer birer okur ve her yargı sonunda, katılımcıların ileri doğru bir adım atması ya da beklemeye karar vermesi için birkaç saniye bekler.
- 7-8 yargı cümlesi okunduktan ve katılımcılar birkaç adım attıktan sonra, herkesten kimin nerede durduğuna bakması istenir.
- Yargıların tümü okunup katılımcılar, son yerlerine geçerler. Herkes ayakta iken, katılımcılardan gönüllü olanlar, ellerindeki karakter kartında yazılanları yüksek sesle okurlar.

Değerlendirme:

- Oturumun tümü size ne hissettirdi? Bu noktada katılımcıların ne düşündüğünü değil, oturum sırasındaki deneyimlerinin onlara neler hissettirdiği üzerine konuşmaya çalışmak önemlidir.
- Kartların farklı olması, aynı yargı cümlelerine göre hareket ederken ne gibi değişiklikler yarattı? Arkada kalanlar neden arkada kaldı, ilerleyenler neden ilerledi?
- Yargılar bittikten sonra ortalarda kalanlar, ileride olanlar ve geride kalanlar hakkında neler hissettiler?

Değerlendirme bittikten sonra, kolaylaştırıcı, hayvanların yaşadıkları koşullar arasındaki farkları, bunun türlere ve ırklara göre, türün endüstriyel olarak “maddî” karşılığı olup olmadığına göre nasıl muamele gördüklerine dair küçük bir bilgi paylaşarak oturumu sonlandırır.

KOLAYLAŞTIRICIYA NOT

Yazılacak olan karakter kartlarının katılımcı profiline uygun olmasına özellikle dikkat edilmeli; kişisel hassasiyetlere ve travmalara temas etmemeye çalışılmalıdır. Katılımcılar konuyla ilgili hislerini paylaşırken kolaylaştırıcının, taraf olmamaya ve oturumun etkisini artırmak için zorlayıcı sorular sormamaya dikkat etmesi gerekir.

KARAKTER KARTLARI

- 3 yaşında bir sarı labrador. Kırsal bir bölgede iki yetişkin insan ve bir çocukla yaşıyor, gün boyu insanlarla ve diğer köpeklerle zaman geçirip geceleri insanları ile aynı evde yatıyor.
- Okyanusta ve koruma altındaki bir alanda yaşayan bir yunus, 3 yavrusu ve sürüsü ile yaşıyor.
- Yılkı bir anne ve babadan doğma bir doru kısrak, gün geçtikçe küşülen bir ormanda yaşıyor.
- Büyük bir kentteki sokakta yaşayan karışık ırk iki köpeğin yavrusu, doğuştan bir ayağı topallıyor, ciddi dış parazit sorunu var. Beslenmesi yasak olan ırkları (Pitbull, Dogo Argentino...) andırıyor, canı yandığı ve karnı acıktığı için biraz gürültücü.
- Çocukların travma tedavisinde etkin olduğu iddia edilen bir yunus parkında yunus. Yavrularını 4 aydır görmüyor ve etrafı kapalı bir havuzda "eğitim görüp" çocuklarla yüzdüğünde ödül olarak balık "kazanıyor".
- Fayton çekmek üzere kullanılan bir at.
- Süt üretim tesisinde bir inek.
- Yumurta tesisinde bir tavuk.
- Mezbahada bir koyun.
- Yaşlanmış ve dişleri dökülmüş bir koruma köpeği. Yaşadığı ve çevresinde beslendiği inşaat bitmek üzere.
- Av sezonunda ormanda yemek arayan bir geyik.
- Hayvanat bahçesinde doğan, doğal yaşam alanını hiç görmemiş bir aslan.
- Akvaryumda yaşayan ve her gün insanlar tarafından izlenen bir vatoz.
- Evdeki çocuk için hediye olarak alınmış, cam fanusta yaşayan bir balık.

- Ormanda ailesi ile yaşarken avcılar tarafından yakalanan, bir sirke satılan, sirkte gösteri yapmaya zorlanan bir fil.
- Annesi yemek aramaya gittiğinde, çocuklar tarafından annesinin onu bıraktığı yerden alınan bir yavru kedi.
- İnsanların kuşları uzak tutmak için camlara taktıkları çiviler yüzünden yaralanmış, şehirde yaşayan bir güvercin.

YARGI CÜMLELERİ

- Yemek ve güvenli sığınak gibi konularda endişe etmek zorunda hissetmiyorum.
- Etrafta yaşayan diğer canlıların bana ya da aileme karşı tehdit olduğunu düşünmüyorum.
- Hava koşulları ne olursa olsun korunaklı, güvenli bir yerim var.
- Evimdeyim, huzurlu hissediyorum.
- Hastalandığımda ya da canım yandığında yardım edecek kişiler olduğunu biliyorum.
- Yaşayabilmek için çalışmak zorunda değilim.
- Kendi doğal ortamımda yaşayabiliyorum.
- Çocuğumdan ayrılmak gibi bir endişem yok.
- Her an öldürüleceğim endişesi yaşamıyorum.
- Özgürce gezebiliyorum.
- Türümün devamı için endişeli değilim.

YÖNTEM II : YAŞAM AĞI

ÖĞRENME HEDEFİ: YAŞAMIN BİRBİRİNE BAĞLI OLDUĞU VE KORUNMASI GEREKTİĞİ ALGISININ OLUŞMASI

Katılımcı sayısı: 20

Süre: 60 dakika

Malzemeler:

- Bir yumak ince sicim ip
- Bir çift makas

Hazırlık:

Katılımcıların çember oluşturabileceği şekilde alanın düzenlenmesi.

YÖNERGE:

Bu etkinlik iki bölümden oluşmaktadır: Bölüm 1, yaşam ağının oluşması; bölüm 2, yaşam ağının parçalanması.

Bölüm 1: Yaşam ağının oluşması

- Katılımcılardan bir daire etrafında ayakta durmaları istenir.
- Bir yaşam ağı modeli kuracakları anlatılır.
- Sicim yumağını elinde tutan kişi, bir bitki ismi söyler ve yumağı, daire içindeki bir kişiye fırlatır. Örneğin; çiçek.
- Sicim yumağının fırlatıldığı kişinin, yumağı yakalaması gerekir. Böylelikle iki kişi arasında gergin ve düz bir hat oluşturulur.
- Yumağı elinde tutan kişinin, yaşamak için çiçeğe ihtiyacı olan bir hayvan ismi söylemesi istenir. Örneğin; arı. Bu kişiden, sicimi tutarak yumağı, daire içindeki üçüncü bir kişiye fırlatması istenir.
- Üçüncü kişi, arı ile bağlantılı olan bir canlı ismi düşünür. Örneğin, bir kuş... Ardından yumağın dördüncü bir kişiye fırlatılması istenir.
- Oyuna devam edilir, ta ki sicim yumağı daire içinde gelip giderek "yaşam ağı"nı temsil eden karmaşık bir ağa dönüşüncüye kadar.

Bölüm 2: Yaşam ağının parçalanması

- Makasları alın ve katılımcılardan bu yaşam ağına nelerin zarar verdiğiine dair somut örnekler vermelerini isteyin. Örneğin, tarım alanları üzerinden geçen otoyollar, avcılık, hayvan endüstrisi...
- Her örnek için sicim ağını herhangi bir noktasından kesin.

NOT

Sicimi keserken ağı çeşitli yerlerini rastlantısal olarak kesin. İlk birkaç kesik büyük önem taşımayacaktır. Bunun sebebi, sicimin birbiri üzerinde çok kez geçmiş olması; ağı iyi kötü bir arada durmasını sağlıyor olmasıdır. En sonunda, herkesin elinde işe yaramayan ufak ip parçaları kalacaktır, çemberin ortasında da bir iplik yığını olacaktır. Burada, insanların ekolojiye verdikleri zararın sonucu olarak, yaşamın olmadığı bir çevrede kalacakları anlatılmaya çalışılmaktadır.

Bilgilendirme ve değerlendirme

- Katılımcılara, yaşam ağı parçalanırken neler hissettikleri sorulur. Ardından, katılımcıların yaşam ağına zarar verdiğini düşündükleri konular üzerine konuşulur, ekolojinin korunması için neler yapılabileceği tartışılır.

Doğanın dengesi oldukça karmaşıktır. Belirli bir faaliyetin ne tür bir ekolojik yıkıma sebep olacağını önceden tahmin etmek kolay değildir. Öyleyse dünya üzerindeki kaynakların nasıl kullanılacağına ilişkin kararlar almak nasıl mümkün olabilir? Bu kararları kimler alıyor? Örneğin, hayvancılık için yağmur ormanlarının kesilip kesilmemesi kararını insanlar nasıl verebilirler? Peki, bizim ekolojik yıkımdaki etkimiz nedir?

- Çevreyle ilgili başarı hikâyeleri üzerine kısa bir beyin fırtınası yaptırarak etkinlik noktalandır.

KOLAYLAŞTIRICIYA NOT

İyi örneklerden bahsedilebilir. Örneğin; Alakır Nehri Kardeşliği...

YÖNTEM III : FERDİNAND'IN HİKÂYESİ

ÖĞRENME HEDEFİ: YAŞAM TÜM CANLILAR İÇİN EŞİT DERECEDE ÖNEMLİDİR ALGISININ OLUŞMASI

Katılımcı sayısı: 20 kişi

Süre: 40 dakika

Malzemeler:

- Her katılımcı için kâğıt ve kalem.
- Her katılımcıya dağıtmak için olay ile ilgili haber kupürleri.

Hazırlık:

Her katılımcı için masa ve sandalye.

YÖNERGE:

Bu etkinlik iki bölümden oluşmaktadır. 1. bölüm, hikâyenin ilk metninin okunması ve hikaye tamamlama; 2. bölüm, hikâyenin ikinci metninin okunması ve değerlendirme.

Bölüm 1:

- Metnin birinci bölümü, sesli bir şekilde katılımcılara okunur.
- Katılımcılardan hikâyedeki anlatıcının kim olduğunu, ne olmuş olabileceğini düşünmeleri ve sonrasında hikayeyi kendi cümleleri ile tamamlamaları istenir. Bunun için katılımcılara 20 dakika verilir.
- Yazdıklarını paylaşmak isteyen bir gönüllü olup olmadığı sorulur. Birkaç gönüllü, yazdıklarını okur.

Bölüm 2:

- İkinci bölüm okunduktan sonra, "Ferdinand neden kaçtı?", "Başına neler geldi, neler yaşadı?", "Siz olsaydınız ne yapardınız, ne hissederdiniz?" soruları üzerine, katılımcıların düşünmeleri ve tartışmaları istenir. Bunun için 10-15 dakika süre verilir. Olayla ilgili gazete kupürleri herkese dağıtılır.

Bilgilendirme ve değerlendirme:

- Etkinlik, kendiniz hakkında herhangi bir çıkarım yapmanızı sağladı mı? Etkinlik öncesi ve sonrası arasında görüşlerinizde değişiklik oldu mu?
- Etkinlik sizce ne anlatmaya çalışıyordu? Amacına ulaştı mı, ulaşmadı ise neden?
- Yukarıdaki soruya yaşam hakkından bahseden cevaplar gelmediği takdirde řu soru sorulur: Etkinlik yaşam hakkı üzerine size ne anlatmaya çalıştı? Tartışmada sözü geçen başka hak meseleleri var mıydı?

METNİN 1. BÖLÜMÜ

“ok uzun zamandır yoldayım. Arkadaşlarımla beni tıkış tıkış bir kamyonu koydular, nereye gittiğimizi bilmiyorum ama iyi bir yer olmadığını hissediyorum. Çok zor nefes alıyorum, adım atabileceğim ve ayağımı koyabileceğim bir yer bile yok. Yanımızdan başka araçlar geçiyor ama sanki bizi görmüyorlar. Daha fazla dayanamayacağım, buradan kaçmam gerektiğini biliyorum. Nasıl, nasıl? Deniz.. Denizin yanından geçerken atlasam, boyum da kısa zaten. Benim yokluğumu da fark etmezler, belki de kimse aramaz bile beni. Tam şimdi, köprüden geçerken. Bırakıyorum kendimi boşluğa, özgürlüğüme...”

METNİN 2. BÖLÜMÜ

“Yüzüyorum, yüzebildiğimi bile bilmiyordum. Yüzüyorum, acıktım, yoruldum. Saatlerdir yüzüyorum. Bir tek kara parçası bile görmedim; şöyle uzansam, dinlensem. Peki kara parçası görsem çıkabilir miyim? Ya beni arıyorlarsa, ya tekrar o kamyonu binersem. Ama gücüm kalmadı artık devam edecek, ilk gördüğüm yerde karaya çıkmak zorundayım. İnsanlar beni gördüler, herkes bana bakıyor. Karaya çıkmama yardım ettiler, ama korkuyorum. “Sahibin” dedikleri biri geldi; beni bir yere götürüyor, neresi bilmiyorum. Ne olacak bana, bütün çabam boşuna mıydı? Beni dışarı çıkarıp bir araca bindirdiler, araçlardan nefret ediyorum. Bir çiftliğe geldik, burada bir sürü hayvan var. Bundan sonra burada yaşayacakmışım, burada özgürce yaşayabilmem için beni “sahibin” dedikleri kişiden satın almışlar. řu an mutluyum; ben Kurban Bayramı’nda öldürölmek için satılmaya götürölen bir boğaydım, denize atladım, 72 saat yüzdüm ve kurtuldum. şimdi bir ismim var: Ferdinand. Benim gibi sömürölen hayvanların ikinci hayatlarını yaşadıkları, özgür hayvanlarla dolu bir çiftlikteyim. Dięerlerinin de benim kadar şanslı olmasını istiyorum.”

YÖNTEM IV: GAZETE HAZIRLAMA

ÖĞRENME HEDEFİ: MEDYANIN TÜRCÜ VE AYRIMCI DİLİ HAKKINDA BİLGİ SAHİBİ OLUNMASI

MEDYANIN NASIL BİR DİL KULLANMASI GEREKTİĞİ ÜZERİNE DÜŞÜNÜLMESİ

Katılımcı sayısı: 20 kişi

Süre: 60 dakika

Malzemeler:

- Renkli keçeli kalemler
- Markörler
- Her grup için en az A3 boyutunda bir kâğıt
- Patafix
- Yapıştırıcı
- Hazırlanacak gazetelerde kullanılmak üzere bazı görseller
- Her grup için gazete kupürü

YÖNERGE:

- Katılımcılar dört kişilik gruplara ayrılırlar. (Eğer kişi sayısı az ise 2 ya da 3 kişilik gruplara ayrılırlar.)
- Gruplara ayrılmak için herkes, sırayla sesli ve ardışık olarak rakam söyler, aynı rakamı söyleyenler aynı grupta olurlar. Örneğin katılımcılar, 3 kişilik gruplar olarak çalışacaklarsa sırayla herkes bir, iki, üç der; herkes bir rakam söyleyene kadar devam edilir. Birler, ikiler, üçler diye üç farklı grup oluşmuş olur.
- Katılımcılara birkaç örnek haber kupürü verilir.
- Kupürler dağıtıldıktan sonra haberdeki türcü dil üzerine tartışmaları istenir.
- Haberlerdeki türcü dil tartışılırken katılımcılara bu haberlerde verilmek istenen mesajın/alt metnin, örtbas edilen şeyin ne olduğu sorulur. Nasıl söylendiği ve onlar bu haberi yapsalardı nasıl olabileceği üzerine düşünmeleri istenir.

- Her gruptan bir kişi, haberlerdeki türcü ve ayrımcı dil üzerine grubun değınmek istediğı bir şey varsa paylaşabilir.
- Bu örnek olaylar üzerinden, her gruptan yeni bir gazete hazırlaması istenir.
- Hazırlanan gazeteler uygun yerlere asılır. Her grubun sözcüsü kendi gazetesini anlatır, herkes gazeteleri inceler ve üzerine konuşulur.

KOLAYLAşTIRICIYA NOT

Biz kitapçıkta mezbaha, hayvanat bahçesi, hayvan satışı (kurban bayramı), kaza haberleri kullandık. Dikkat çekmek istediğiniz başka haberler varsa bunları kullanabilirsiniz. Haberlerin içeriğinin etkinliğin yapıldığı gruba uygun olarak belirlenmesine özen gösterin. Eğer haberde tetikleyici bir unsur olduğunu düşünüyorsanız kullanmayın.

YÖNTEM V: AKTİVİZM AMA NASIL?

ÖĞRENME HEDEFİ: CANLILARIN HAKLARI KONUSUNDA BİLGİ SAHİBİ OLUNMASI

Katılımcı sayısı: 20 kişi

Süre: 60 dakika

Malzemeler:

- Tahta yada en az A3 boyutunda kağıt
- Her grup için kağıt
- Kalem
- Patafix

Hazırlık:

Her katılımcı için sandalye ve masa

Tahta herkesin görebileceği bir yere konur

YÖNERGE:

- Katılımcılar dört kişilik gruplara ayrılırlar. (Eğer kişi sayısı az ise 2 ya da 3 kişilik gruplara ayrılırlar.)
- Gruplara ayrılmak için herkes, sırayla sesli ve ardışık olarak rakam söyler, aynı rakamı söyleyenler aynı grupta olurlar. Örneğin katılımcılar, 3 kişilik gruplar olarak çalışacaklarsa sırayla herkes bir, iki, üç der; herkes bir rakam söyleyene kadar devam edilir. Birler, ikiler, üçler diye üç farklı grup oluşmuş olur.
- Bir tahtaya bazı hayvan hakkı ihlalleri yazılır.
- Her gruptan tahtaya yazılan hak ihlallerinden öncelikli olarak gördüğü problemleri belirlemeleri istenir. Karar vermeleri ve tartışmaları için 5 dakika verin.
- Her grup, öncelikli olarak gördüğü sorunların, hak ihlallerinin altına grup numaralarını yazar.
- Gruplardan seçtikleri sorunun çözümü için bir strateji geliştirmeleri istenir.

- Katılımcıları yönlendirmek için řu sorular sorulabilir: Finansal kaynağı nereden bulabilirsiniz? İletişim çalışmaları için ne yapabilirsiniz? Çalışmanız ulusal mı yoksa uluslararası mı olmalı? Bir partnere ihtiyacınız var mı? Varsa bu partneri nasıl bulursunuz?

NOT

Bu hak ihlâlleri, yunus parkı, sirk, mezbaha gibi hayvanların sömürüldüğü yerlerde gerçekleşiyor olabilir. Bu ihlâller her oturumda, kolaylaştırıcıların önceliklerine göre değişebilir. Ancak başlıklar seçilirken grup için tetikleyici bir unsur olup olmadığına dikkat edilmelidir.

DEĞERLENDİRME:

Katılımcılara, doldurmaları için aşağıdaki başlıkların olduğu kâğıtlar dağıtılır.

Ben (etkinlik öncesi ve sonrası düşüncelerim) :

Ekip (kolaylaştırıcılar ile ilgili yorumum) :

Organizasyon (teknik konular) :

Atölyenin bana kattığı:

Ekleme istediğim:

Bu proje Civil Society Exchange 2018 tarafından desteklenmiştir

HAKİM (Hayvan Hakları İzleme Komitesi)

Istanbul, Turkey

<http://hayvanhaklariizleme.org>

ALARM (Association for the Animal Liberation of Marseille's Region)

Marseille, France

<http://alarm-asso.fr>

